

Davčna preosnova.

Spisuje Fr. Geiger.

(Konec.)

III. Rentnina.

Po §-u 124. je rentnini podvržen, kdor iz imovinskih predmetov ali pravic dobiva prejemke, ki niso že obdačeni z zemljarino, domarino, pridobnino ali plačnino, ali pa so po posebnih zakonih takega davka oproščeni.

Rentnina naj torej zistemo naših donosnin (Ertragsteuer) popolni gledé tacih dohodkov iz mobilnega kapitala, kateri doslej ali sploh nič ne plačujejo ali le redko kedaj in le za najmanjši del davek plačajo: to so obresti in rente.

Kakor znano, namerava se davčna preosnova na ta način, da se uvede splošna osebna dohodnina od vseh dohodkov ene in iste osebe brez ozira na različnost njih izvirkov. Od teh dohodkov so oni iz posestev, obrtov in osebnega truda že obdačeni z raznimi navedenimi donosninami po povprečni pridobitni zmožnosti dotičnega davčnega predmeta. Splošna osebna dohodnina ni torej dvojni davek, marveč naj zaseže, kar presega srednje povprečne dohodke, kar torej še ni obdačenih. Dohodki iz mobilnega kapitala so le v najmanjšem delu po pridobnini obdačeni, torej bi njih večina proti drugim bila na boljšem, ako bi isti plačevali le nizko dohodnino. Da se to nerazmerje odpravi, naloži naj se jim poseben davek. Vpraša se: kateri? oziroma kako naj se priredi rentnina? Od donosnin razločuje se rentnina v tem, da one obkladajo (ne vse, ampak) le povprečne dohodke, povprečno pridobitno zmožnost dotičnega davčnega predmeta, ko rentnina zajema čiste dohodke ene vrste, v čemer se razločuje tudi od dohodnine, pa je vendar tej najbližja, tako da bi se ž njo dala združiti na ta način, da bi namreč za te vrste dohodke veljal povišek dohodnine. S tem bi se tudi enakomernost

bolje dosegla, kajti splošni dohodnini bodo podvrženi vsi dohodki ne gledé na to ali plačujejo pridobnino ali rentnino ali ne in brez ozira na izjeme od ene ali druge teh dveh davščin. Tudi davčno postopanje bi bilo pripravišše: v napovedih vseh dohodkov izkazovale se bodo itak razne njih vrste, torej tudi obresti in rente. Taka priredba pa se ni sprejela, ker bi baje ta spojitev škodovala obema davkoma ter bi se niti prva naloga tega poglavja ne dosegla. Vladno in odsekovo poročilo o davčni preosnovi je zadovoljno, da se sedanja dohodnina III. razreda raztegne na vse dohodke te vrste, ki niso že drugače obdačeni ali pa po posebnih zakonih oproščeni, ter poboljša v tem oziru, da se odstrani povod prikrivanju, namreč previsoka davčna mera 10%, katera bi se ohranila le pri onih obrestih (rentah) iz javnih vrednostnih papirjev, kjer se je uživala in se torej pravno in dejansko tudi sedaj plačuje, sicer pa znižala na 2%. Mislim pa, da bi se tudi drugi del te naloge bolje rešil, ako bi se rentnina, kakor navedeno, spojila z dohodnino: pač je mera $1\frac{1}{2}$ —2% nizka, povišajo pa isto doklade na 4—6%. Dosegla bi se pri tem še v drugem oziru enakomernost: bili bi namreč vsi ti dohodki prosti doklad, kar pa po sedanjem načrtu velja le za ono rentnino, ki se bo po §-u 133. pobirala na ta način, da bodo javne blagajnice in javne obračune polagajoča podjetja pri izplačevanju obresti od javnih ali svojih vrednostnih papirjev, oziroma od hranilnih vlog odtegovala zakonito rentnino brez doklad — ako pa bode rentnino odmerjalo davčno oblastvo individualno, predpisale se bodo tudi doklade kraja, kjer davkoplačevalec biva, in to bodo pa večinoma manjši rentninarji, katerim gotovo ne gre višjega davka nakladati.

Kakor rečeno, zakonski načrt namerava rentnino raztegniti na vse dohodke iz mobilnega kapitala, ki niso že drugače obdačeni, ali pa po posebnih zakonih oproščeni. Pomen te načelne določbe se najbolj kaže pri javnih obligacijah, katerih je za 1.152,000.000 gld. izdanih z zakonito vsega davka prostimi obrestmi, za 2.629,000.000 gld. pa plačuje staro dohodnino po zakonu o jednoletnem državnem dolgu: torej samo na državnih obligacijah iz rentnine odpadejo obresti od 3.800,000.000 gld. Potem so železniške prioritete do 70,000.000 gld., ki so tudi skoro vse izdane z zagotovilom davčne prostosti za lastnika, od katerih prioritet je država z dotičnimi železnicami za 17,000.000 gld.

prevzela. Da država svojim upnikom zakonito priznane davčne prostosti pravno in — ako noče omajati svojega kredita — tudi dejanjsko ne sme in ne more preklicati, je umevno, kar tudi velja o železniških od države prevzetih prioritetah. Nikakor pa ne gre, da se oproste rentnine tudi obresti od družih prioritet z ozirom na to, da so te obresti že obdačene, ker se po §-u 94., c) uštevajo v čisti dobiček, in se ž njim vred obkladajo že z 10%no pridobnino, češ, da bi torej rentnina na take obresti bila drugi superdividendni davek, katerega bi pa morala prevzeti dotična podjetja. Vse to ni res. Kakor razvidno iz razlogov, katere navajam proti §-u 94., c) za prioritetne obresti ne plačuje pridobnine prioritetar, marveč pač dotično podjetje, ker se ne izločujejo iz bilančnih prebitkov, kakor bi se morale kot pasivne obresti po §-u 95., e). Ker torej prejemnik prioritetne obresti dobiva brez prikrška vsled pridobnine, moral bi vsaj rentnino plačati; ako pa jo prevzame podjetje, rentnina zanj še nikakor ni superdividen den davek, kar je le davek na večje nego 10%ne dividende. Zakon hoče izogniti se nepravilnosti dvakratnega obdačenja, dela pa drugo krivico, da prioritetne obresti vsega davka oprosti.

Kakor doslej, ostanejo nadalje vsled posebnih zakonov davka proste: 1. obresti od vlog poštne hranilnice, kakor le-ta sama tudi; 2. one obresti od državnih obligacij in odškodninske rente, za katere velja zakon z dne 20. junija 1868, št. 66. drž. zak. — in 3. dividende avstro-ogerske banke po zakonu z dne 21. maja 1887, št. 51. drž. zak.

Semkaj spadajo tudi izjeme §-a 125., 12) in 14): da so tudi obresti in dividende od akcij tistih podjetij, ki so po §-u 84., t. 1., a) in 2. posebne pridobnine prosta, oziroma od enacij kakor po §-u 94., c) v čiste doneske uštevnihi tirjatev do tacihi podjetij, rentnine proste — kar je le posledica §-a 84., ki že doslej po posebnih zakonih priznana davčno prostost gledé sedanje pridobnine in dohodnine za nadalje zagotavlja.

Iz načela, da se iz rentnine izvzemo že obdačeni dohodki mobilnega kapitala, izvirajo določbe §-a 124., t. 11. (prejemki, od katerih po članku II. uvedbenega zakona dolžniku pristojna pravica 5%nega odbitka), t. 13. (obresti in rente, katere dobiva pridobnini podvržen podjetnik in katere so del pridobnini pod-

vrženih dohodkov), t. 14. (od javne obračune polagajočih podjetij izplačane obresti, ki se po §-u 94., c) uštevajo v njih čiste doneske).

Dobra je točka 13. in vpravičena; toček 11. in 14. pa se ne more odobravati, ker nista ne le nepotrebni, marveč nepravilni in posledici glavnega pogoška §-a 94., c), o katerem zavračam na razloge začetkom tega poglavja in one o posebni pridobnini od glavnjskih združeb.

Vsled teh izjem ostane rentnini podvrženih tako malo obresti in rent, da je ta davek res prav slaba, luknjasta krpa na dose-danjo davčno zistemo; najdebeleje glavnice ji uhajajo, le ob šivu lové se malenkosti. Zdatne postavke so le skupina hranilnih vlog (52,000.000 gld. obresti) in zastavnic (75,000.000 gld.) sicer pa vsi drugi dohodki te vrste skupaj, kolikor jih bo namreč rentnino plačevalo, znašajo komaj 17,000.000 gld.!

Razun izjem, ki naj varujejo dosedanje zakonite izjeme, oziroma naj zabranjujejo dvakratno obdačenje, navaja § 124. nadaljne z ozirom a) na občo koristnost in blagotvornost, b) na malenkost dohodkov in davčno slabotnost prejemnikov.

V prvem oziru izvzema državo in dežele sploh; okraje in občine gledé obresti od začasno naloženih davkov ter prejetih pa ne takoj porabljenih posojil; zavode in zaklade, katere država z letnimi prispevki podpira; skupne sirotninske blagajnice, zaklade za onemogle doslužence, zavode za preskrbo ali podporo bolnikov in revežev in druge humanitarne blagotvorne in učne zavode; konečno dohodke vsled odmembe domarine oproščenih hiš. Te izjeme so same ob sebi umevne, ker so njih dohodki določeni za javen, blagotvoren, občekoristen namen. Poslanska zbornica dostavila je dosledno še hranilnice in posojilnice Raiffeisnove zisteme.

Posebno omeniti je nadaljne izjeme najmanjših za obstanek potrebnih dohodkov (Existenzminimum), ako namreč obresti in rente same ali pa z vsemi drugimi dohodki ene in iste osebe ne presegajo 600 gld. na leto; in prejemkov, katere dobivajo za preživljenje stariši od otrok in nasprotno, ali en zakonski drug od družega. Prva izjema poviša dosedANJI oproščeni znesek od 315 gld. na 600 gld. ter se v tem oziru ujema z enako določbo o splošni osebni dohodnini, kar je le dosledno, ako se pomisli, da je pri dohodkih te svote za prejemnika prav vse eno, od kod

jih dobiva. Vender pa ta izjema ne velja za vsak slučaj: ako se namreč rentnina po §-u 133. takoj pri izplačevanju nji podvrženih dohodkov odmeri in odtegne, ne veljajo več izjeme §-a 125.

Druga teh dveh izjem izvira iz pomisleka, da gotovo nima nikake davčne moči, kdor potrebuje podpore za svoj obstanek, katera misel je izražena tudi v izjemah, naštetih v prejšnjem odstavku. Ta izjema je v tesni zvezi z določbami §-ov 157. in 173. o splošni osebni dohodnini gospodarjev in družin, o čemur pa več povem v razpravi o prihodnjem poglavju.

Kot rentnini podvržene dohodke našteva § 124.: obresti od vsakovrstnih obligacij, javnih ali zasobnih posojil in tirjatev sploh; vsakovrstne rente; zakupnine za obrte in obrtne pravice ali druge niti zemljarini niti domarini podvržene predmete; sploh zaporedne prejemke vsled pogodeb, iz zakona ali razzsodbe, kakor za odškodbe, prepuščanje ali opuščanje kake pravice itd.

Davek pa določa § 131. ter znaša rentnina:

- a) 10% od obresti od javnih obligacij, katere niso oproščene ali pa ne plačujejo stare dohodnine; od odkupnih rent za podržavljena ali v državno upravo prevzeta podjetja (železnice), slednjič od obresti pred le-tem zakonom izdanih javnih, založnih in stanovskih obligacij in deželnih posojil.
- b) 3% od zakupnin.
- c) 1½% od obresti od hranilnih vlog pri hranilnicah, pridobitnih in gospodarstvenih zadrugah in posojilnicah; nadalje od obresti na zastavnice od hranilnic deželnih in vzajemnih hipotekarnic.
- d) 2% od vseh družih obresti in rent.

Da se (pod a) ohrani sedanja davčna mera, je naravno, ker je ni treba znižati, vsaj se je že popolnem uživala in se izraža tudi v kurzih; povišati pa je ne gre, ker se bo od njih plačevala še dohodnina.

Znižala pa se je dosedanja dohodnina I. razreda od zakupnin, od katerih se odpuščajo še vsi z zakupnim predmetom zvezani stroški, kakor tudi odpiski za obrabo in obveljavljenje, skoro na tretjino — neprimerno pač z ozirom na davčne določbe za zakupnika, kojega bremena iz zakupa naj se pač upoštevajo pri odmeri pridobnine, da pa v zakup dani obrti spadajo z enakimi obrti v

eno vrsto. Vladna predloga zdi se mi primerniša, ki določuje to rentnino z 5%, torej polovico sedanje dohodnine.

Največji del rentnine odmerja se z 1½%, namreč za dve tretjini vseh rentnini podvrženih dohodkov. Ti so ob enem najvažnejši, kar zadeva vprašanje o posledicah rentnine za denarni promet, zlasti za hipotekarni kredit, oziroma o možnosti ali verjetnosti, da se bode rentnina od upnika zvrčala na dolžnika.

Da bi rentnina neugodno vplivala na denarni promet in kreditne razmere, se ni bati. Kakor navedeno, podvržen bo rentnini le jako mal del mobilnega kapitala; tudi je rentnina tako nizka, da ne more povzročiti čutnih prememb gledé obrestne mere. Zlasti pa je posebno stališče, katero se je gledé davkov odkazalo zastavničarnicam (Pfandbriefanstalt), prav za hipotekarni kredit jako ugodno, ker ti zavodi plačujejo naj le pridobnino od bilančnih prebitkov, to je od prebitkov aktivnih obresti nad pasivne, od zastavnic pa bodo plačevali rentnino imetniki zastavnih listov (zastavničarji, Pfandbriefbesitzer). Ako zavod prevzame rentnino za zastavničarje, temu še ni posledica, da bi se zavod zato okoristil pri dolžniku. Ne gledé na to, da zakon o posebni pridobnini priznava za upnike prevzeto rentnino kot podjetniške stroške ter še za odpadajočo svoto davek zmanjša, treba pomisliti, da se od dolžnika po perfektni pogodbi ne more več nego pogojeno tirjati. Mogoče je pač pri novih hipotekarnih posojilih, da bi se dolžniku prirnila od njegovih obresti odpadajoča rentnina. Posebne škode pa isti vsled tega ne bo trpel; od 4% obresti 1½—2% rentnine = 6 ali 8 krajcarjev na dolžni stotak! Za teh 6—8 kr. pa ga obilno odškoduje trajno padanje obrestne mere, katero po uradnem izkazu k zakonu o konverziji hipotekarnih posojil že doslej znaša 1.15%, in vse kaže, da bo obrestna mera trajno dalje padala.

Drugače pa je stališče hranilnic, katere bodo skoraj morale prevzeti rentnino nase. Tu je mogoča dvojna posledica: večjim hranilnicam ta rentnina ne bo šla toliko navskriž ter jo bodo vse prevzele, vsled tega bodo pa tudi manjše prisiljene isto storiti, ako nočejo izgubiti veliko vlog. Najbrže bodo vsled tega zmanjšale svoje prispevke za občinske in javne potrebščine, kar bi pač bilo v kvar občanom, ker bi vsled tega občine morale pobirati večje doklade, a vender bolj vpravičeno in umestno, kakor da bi se

hranilnice oškodovale s splošnim znižanjem obrestne mere za vloge, ker bi le to znižanje gotovo več znašalo, nego nizka rentnina od dosedanjih obresti, in bi vsled tega le manjši in najmanjši vložniki trpeli.

Posebne pomena sta končno še § a 132. in 133. Rentnina naj se odmerja in pobira, kjer ima prejemnik svoje bivališče; ako isto ni v naši državi, pa v domači občini in od inozemcev v bivališči dolžnika. Potom odbitka pa naj rentnino pobirajo javne blagajnice od obresti, katere iste izplačujejo; blagajnice okrajev, občin in javne račune polagajočih podjetij pa od obdačenih obresti, rent in dividend od svojih vrednostnih papirjev in od hranilnih vlog.

Zadnja določba (§ 133.) ima namen, da se tem bolj gotovo obdačijo dotični dohodki in sicer na najkrajši način, da dolжник pri izplačevanju odtegne rentnino. Zoper to, da se davek pri dolžniku pobira, se ne dá veliko vgovarjati: važnejša je posledica, da pri tacem pobiranju davka večinoma zopet odpadejo davčne prostosti, dovoljene z ozirom na občekoristnost, blagotvornost in najmanjše dohodke. Trdota je to za najmanjše rentninarje, katera sicer večinoma zopet odpade, ker imajo večinoma hranilne vloge in bodo, kakor rečeno, hranilnice prevzele rentnino svojih vložnikov, vsled tega pa bodo zopet večji rentninarji dejansko rentnine prosti, kar teoretično hoče zabraniti § 126., določujoč, da davčne prostosti §-a 125. v slučajih po §-u 133. ne veljajo. Ako bi namreč ne bilo omejitve §-a 126., zamogli bi lastniki večjih hranilnih vlog davku na ta način se odtegniti, da bi velike vloge razdelili na manjše ter bi na različne hranilnične knjižice manjše, 600 gld. ne presegaajoče obresti uživali, katera razdelitev vlog pa ne bo pomagala.

Pa še drugo posledico ima § 133., kajti večina rentnine se bo na ta način pobirala, ker so po istem §-u navedene blagajnice primorane le v §-u 131. našteje odstopke odšteti — brez doklad, s čemur pa se dela nevpravičen razložek proti onim, katerim se bo rentnina po §-u 132. individualno odmerjala in z dokladami vred, torej skoro z dvojnimi in celo trojnimi zneskom predpisovala. Ta določba, da se odtegne le redni davčni odstotek, vtemeljevala se je s tem, da obresti izplačujočim blagajnicam navadno doklade tiste občine, kjer biva prejemnik, niso vsakokrat

znane, ker niso prejemniki vsi v istem kraju, kakor blagajnice. Temu se lahko opomore; § 133. je sploh izjema od pravila po §-u 132., kar pa velja glede pobiranja rednega davka, namreč v kraju, kjer biva dolžnik, naj velja tudi za doklade, katere so blagajnicam za njih občine navadno že prve mesece vsacega leta znane; za slučaje pa, da kdo potegne obresti, predno so odstotki vseh doklad znani, pa naj se iste odštejejo z lanskim odstotkom, kar bi ne bilo v davčni praksi nič novega, ker se doslej tudi redni davki, ako je davkarji znano, da je bo dotičnik tudi v tekočem letu plačeval, pa še niso odmerjeni, pobirajo po lanskem odmerilu.

Ta nedoslednost pa ni le krivična, ampak tudi proti namenu, kateri si stavi zakon, da namreč z nizko davčno mero odvzame povod prikrivanju obdačnih dohodkov. Kakor znano, znašajo doklade navadno vsaj toliko kakor davek sam, prepogosto pa davščino podvoje ali celo potroje, kar še bolj zapečuje k prikrivanju. Pri dohodkih, katere izplačujejo v §-u 133. navedene blagajnice, se ni bati, da bi se prikrivali, in ti so prosti doklad; drugi pa, katere bo davčno oblastvo zvedelo le po napovedih, bodo plačevali doklade. Da pa vsled teh ne bo preveč moral plačevati, pomagal si bo pač napovednik: ne bo vseh napovedal. Ker torej doklade neugodno vplivajo na napovedi in ker tudi ne bi bilo pravično samo od takih obresti in rent odpadajočo rentnino oprostiti doklad, naj bi se, kakor splošna osebna dohodnina, tudi rentnina sploh oprostila vseh doklad, s čemur bi proti sedanjemu načrtu dežele in občine le malenkost izgubile. Vso rentnino proračuna se na $3\frac{1}{4}$ milijone; po §-u 133. se je bo nabralo 3 milijone, ostane torej $\frac{1}{4}$ milijona po napovedih odmerjene rentnine za vse dežele — gotovo mal znesek v primeri s splošno dohodnino, katera naj bo doklad prosta ter bo dala vsaj 20 milijonov letnih doneskov.

Ako se pregleda vse III. poglavje, mora se reči, da zakonski načrt prav ta davek najslabše prireja: rentnina nikakor ni splošna, marveč ogromna večina mobilnega kapitala odpade, bodi vsled pravno vtemeljenih izjem, bodi vsled nepotrebnih nedoslednosti in protinačelnosti; nedosledne in nepravične pa so tudi, kakor kaže zadnji del te razprave, določbe §-a 132. in 133. Najbolje bi bilo, da se celo III. poglavje odpravi in rentnina nadomesti s pri-

mernim poviškom dohodnine, ali pa priredi na enak način, kakor je prirejena plačnina od večjih plač.

IV. Splošna osebna dohodnina in plačnina od višjih plač.

Vsega zakonskega načrta v davčni preosnovi najvažneje je to poglavje, ki prireja prav nov davek. Splošna osebna dohodnina je tako rekoč steber naših preosnovanih neposrednih davkov, ter naj ob ugodnem uspehu nadomesti pridobnine, kakor vlada pričakuje — kar pač ne bo tako hitro šlo, pa je verjetno, da se sčasom uresniči, kar se sedaj pričinja.

Osebna dohodnina ima namen najprej zravnati davčne nerazmernosti mej pridobninami sploh, zlasti pa mej davčno obremeneno posamnih davkoplačevalcev.

Kakor v prejšnjih poglavjih omenjeno, pridobnine ne obkladajo pravih dohodkov, marveč le povprečni znesek ter vsled tega kmalu preveč, kmalu premalo obsegajo; preveč zlasti vsled tega, da se ne ozirajo na osebne razmere in dolgove, premalo pa, kar pri večjih in največjih pridobitkih manjši ali večji del dohodkov, namreč nad obdačeno povprečno srednjo mero, ostane brez davka. To nerazmernost naj odpravi osebna dohodnina: zajame naj doslej ne obdačene dohodke; z njih doneski pa naj se olajšajo davki onih, katerih dohodki so vsled pridobnin preobloženi. Še drugo nerazmernost naj ta davek odstrani; po dosedanji dohodnini in tudi po novi rentnini ostane še mnogo velicih dohodkov vsega davka prostih. Ti naj se v novo dohodnino pritegnejo in sicer tem bolj, ker je uživajo navadno veliki in največji imetniki.

Nova splošna dohodnina prirejena je progresivno. Najmanjši in mali dohodki — do 600 gld. — ostanejo prosti davka, ki je jako nizek, za srednje potem pa tem bolj narašča, na čim večje dohodke se naklada: do 1000 gld. = 1%, do 3000 gld. = 2%, pri 10.000 gld. = 3%, 100.000 gld. = 4%, nad 100.000 gld. = 5%. Po novem zakonu bodo torej najmanjši in mali davkoplačevalci ne le dohodnine prosti, ampak se jim bo dosedanji davek znižal za 12½ — 25%; srednji bodo večinoma plačevali dohodnino, katera pa je za njih dohodke še tako nizka, da jo bodo davčni odpustki zdatno presegali, zlasti vsled tega, ker se dolgovi

odštevajo od dohodkov, ter bodo čisti dohodki celo nezadolženih dohodninarjev še-le od 3500 gld. višje vsled dohodnine neznatno več plačevali nego doslej; večji in največji pa ne bodo dobili odpustkov, pa večje in največje dohodnine plačevali in ž njimi, kakor rečeno, donašali, s čemur se bo zmanjševal davek manjših in najmanjših davkoplačevalcev. Čim večji pa bodo doneski splošne dohodnine, tem večja bo še nadaljna olajšava, ker je dohodnina določena tudi za prepustke na dežele, katere bodo za toliko manj doklad pobirale. Ti prepustki določeni so izprva na 3 milijone. Ako pa bo dohodnina nesla nad odpustke in izprva določene skupne prepustke, dobile bodo dežele od prebitka še $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{3}$ pa ostaneta državi, ki začasno iz davčne preosnove ne zahteva, kakor se je doslej pri vsakem novem davčnem zakonu godilo, da bi se državni dohodki povišali, marveč se zadosti, da ji ostane, kolikor bi neposredni osebni davki donašali po dosedanjih zakonih. Nastopila se je s tem pot, da se polagoma vedno bolj znižajo ne le pridobnine, ampak s pomočjo prepustkov tudi samoupravne doklade; in gotovo uresniči se tudi pri nas, kar se je že posrečilo Prusiji, da se, ako ne vsi, vsaj realni neposredni davki samoupravam prepuste ter s tem odpravi nezdravo gospodarstvo z dokladami

Z načelom, da se dohodnina večjih in največjih davkoplačevalcev uporabi za zlajšanje manjših in najmanjših, ujema se tudi zakonita določba, da se prepustki na dežele razdele po razmerji njih realnih davkov. Dežele, kjer je obrtnija in trgovina najbolj razvita, so gotovo najimovitejše, te bodo gotovo tudi največ dohodnine donašale, in sicer več ali manj v istem razmerji, kakor skladajo dosedanje osebne davke. Iste dežele pa nosijo navadno manj realnih nego osebnih davkov, in nasprotno dežele, katerih obrtnost je manj razvita, več realnih nego osebnih, ter so navadno tudi manj imovite. Največ osebnih davkov dajo Nižjeavstrijska, Češka, Moravska in Šlezija, skupaj blizu 80%, realnih pa le 65%. Ako bi se za razdelitev vzeli osebni davki za podlago, bi le-te najbogateje naše kronovine zopet največji del dobile, kar bi se pa ne ujemalo z navedenim načelom, katero naj dosledno kakor za posamnike velja tudi za dežele kot skupine davkoplačevalcev.

Kar zadeva priredbo splošne osebne dohodnine, katera ni nov davek vrh sedanjih davkov, marveč, kakor sem razložil v

uvodu tega poglavja, poleg njih, sme se reči, da je to čista dohodnina, ki bo obsegala vse dohodke sploh in posebno vse čiste dohodke ene in iste osebe.

Po §-u 153. plačajo naj dohodnino vsi avstrijski državljani od vseh svojih dohodkov, ako bivajo v državi, sicer pa le od onih, katere prejemajo iz naše državne polovice; inozemci pa, ki bivajo v državi ali se tu radi dobitka nad eno leto mude, od vseh dohodkov, katere v naših deželah pridobe ali semkaj dobivajo (ako zadnji niso že drugje z enakim davkom obloženi) sicer pa, ako sploh na kak način iz naše države prejemajo stalne gotove dohodke. Kakor razvidno, ravna se dohodnina pglavitno po osebnih lastnostih (ali je kdo državljan ali pa inozemec), v drugi vrsti še-le odločuje imetje. Od dohodnine izvzeti pa so, po osebnosti: cesar in člani cesarske hiše (gledé apanaž) — po načelu eksteritorijalnosti inozemski zastopniki — in po posebnih državnih pogodbah ali po mejnarodnem pravu sploh tega davka oproščeni. Nadaljne izjeme zadevajo vojaštvo brez pravnega temelja in so le zastarel privilegij.

Najzanimiveje so določbe §-a 155., da dohodki do 600 gld. ostanejo dohodnine prosti, §-ov 157. in 173. o skupnem gospodarstvu ter §-a 174. o znižanji dohodnine ob izvanrednih slučajih. Kar najprej zadeva najnižje davka proste obstanke (Existenzminimum), za katere se je dosedanja svota 630 gld. pač na 600 gld. znižala, mora se priznati, da ta določba zadošča ne le v primeri z enakimi določbami drugih držav, ampak tudi sama na sebi zahtevam, da se dovolj ozira na res obzirnosti vredne obstanke. Pač § 157. ta znesek zniža, ker naj se dohodkom gospodarja (Haushaltungsvorstand) dohodki obiteljskih udov prištevajo, ako se le-ti za skupno gospodarstvo rabijo, izvzemši torej dohodke zakonskega druga, ki ne živi s svojim soprogom v skupnem gospodarstvu, in pa ne več v oskrbi gospodarja živečih članov, kateri dohodki se pri dotičnikih zase obdačijo.

Določba tega §-a je pač nova, vender vtemeljena po dejanskih razmerah. Družina, katere člani s svojimi dohodki prispevajo k skupnemu gospodarstvu, je gospodarstvena jednota, njih skupni dohodki so kakor dohodki ene osebe (gospodarja), ki se ž njimi kakor gospodarstveno tako tudi davčno ojači. To je prav naravna posledica zakonskega življenja, ki tudi tedaj

velja, ako — zakonska vsak svoje premoženje zase oskrbujeta, ker vedno vsak po svojem prispeva k skupnim potrebščinam skupnega gospodarstva (za hrano, stanovanje, vzgojo otrok itd.) Ta § naj zapreči velike krivice, ki bi se brez te določbe godile. V malih in srednjih slojih zgodi se le redko, da soproga vsak zase ohranita oskrbo svojega premoženja, torej bi bilo posebno obdačenje vsacega soproga le višjim imovitejšim krogom v prid in bi se isti, ako si sami razcepljeno gospodarstvo določajo, neprimerno manj obkladali. Pa vzemimo navadne razmere, da namreč vsa družina skupno služi in nabira. Od dveh soprogov naj eden služi 500 gld., drugi 400 gld.; ako se vsacega posebej upošteva, ostaneta oba davka prosta, ko imata skupno 900 gld., kar za take razmere gotovo ni tako malo. V drugem slučaju naj služi samo mož, a le 650 gld. ter ima ženo in dva otroka; ta pa mora od svojih manjših dohodkov davek plačati in enacih krivičnih slučajev bi bilo toliko, da se more § 157. le odobravati; vender pa se v prvem in enakem slučaju ne bode vedno obdačilo vseh 900 gld., kajti § 173. dopušča pri dohodkih do 2000 gld., da se od skupnih dohodkov za vsacega člana, ki svoje dohodke sklada za skupno gospodarstvo, odšteje 250 gld., ali kolikor isti manj znašajo.

Na drugo stran zakon zopet davka prosto mero zviša, ker naj se po istem §-u 173. pri dohodkih do 2000 gld., ako ima gospodar razun soproge še za več kakor 2 člana brez samostojnih (svojih) dohodkov skrbeti, za vsacega teh članov od gospodarjevih dohodkov $\frac{1}{30}$ odbije. Ta paragraf je namenjen za velike rodbine, katerih člani ne morejo sami se preskrbovati, ki torej delajo gospodarju (očetu) stroške in vsled tega slabe njegovo davčno moč. Zakon te prepogoste razmere primerno upošteva, ter dovoljuje, da se za male dohodke itak nizka dohodnina še bolj zniža, da v gotovih slučajih popolnem odpade in davka prosta mera celo do 1000 gld. znaša.

Še nadaljne olajšave pri dohodkih do 5000 gld. dovoljuje § 174. Ako je kdo izvanredno obložen s preskrbo in vzgojo otrok ali ubožnih sorodnikov, ali vsled trajnih bolezni, posebnih nezgod in dolgov, sme se dohodninarjem najnižjih treh davčnih postavk davek popolnem odpustiti, sicer pa za tri stopinje znižati.

Te določbe so dobre ter se ujemajo z načelom osebne splošne dohodnine, katera naj upošteva osebne razmere; ujemajo se tudi s pojmom o čistih dohodkih, katerih zakon ne definuje, marveč se v §-u 259. omeji na to, da našteva, kaj spada mej dohodke: namreč svota vseh prejemkov v denarjih ali denarni vrednosti vštevši vrednost lastnega (v svoji hiši ali sicer prostega) stanovanja, kakor tudi v svojem gospodarstvu porabljenih svojih pridelkov in drugih slučajnih prirodnih dohodkov, odbivši stroške, da se ti dohodki pridobe, zagotove in ohranijo, in dolžne obresti od obrtnih in zasobnih dolgov, ki dohodke trajno zmanjšujejo. O dohodkih obravnavajo še nadaljni §-i 160.—171., ki pojasnjujejo posamne vrste dohodkov in se strinjajo s splošno določbo §-a 149., po katerem naj torej vsakdo od vsih čistih dohodkov plačuje davek, kakor ga odmerja § 172.

Davčna mera je, kakor omenjeno, pogresivna. Dohodki so razrejeni po stopinjah, ki se dvigajo od 1. stopinje = 600 gld. najprej po 25 gold., od 5. po 50 gold., od 10. po 100 gold., od 20. po 200 gold., potem po 300, 400, 500, 1000, 2000 in 5000 gld.; dohodnina pa začne pri 600 gld. z 0.6 %, ter narašča po 40 kr. do 1 % od 1000 gld. (10. stopinja); potem po 80 kr., 1—5 gld., do 2 % od 3000 gld. (25. stopinja), nadalje po 6—19 gld. do 3 % od 10.000 gld. (41. stopinja), do 4 % od 105.000 gld., nad to svoto pa znaša 5 %. Da davčna stopnica jenja s 5 % za vse dohodke nad 105.000 gld., za katere torej davek gotovo ni posebno visok, vtemeljuje z vlado, katera je le 4 % kot najvišjo stopinjo predlagala, soglasno tudi davčni odsek tako, da taki dohodki navadno že visoke pridobnine plačujejo, zlasti pa s tem, da se prav toliki dohodki prelahko prikrivajo, temu pa je treba na vsak način v okom priti, da se zmerni odstotek nastavi in davek oprosti vseh doklad, katere, kakor znano, davke podvoje in še več povišajo. Škušnje z dosedanjo dohodnino kažejo, kako vpravičeni so ti pomisleki. Treba tudi pomisliti, da se ta davek še le na novo uvede, ter da je občinstvo preveč se privadilo davku se odtegovati s prikrivanjem. Ta dejanska okolnost rodila je tudi cenitne komisije (§ 177.). Ako se hoče zakon, kakor je nameravan, splošno in pravično izvesti, treba davčni upravi dati sredstva, da bode ista tudi vse dohodke zamogla zaslediti, kar pa je mogoče le s pomočjo občinstva samega. Zato snuje

zakon za politične okraje in mesta nad 10.000 duš okrajne, oziroma krajne cenitne komisije, katerih člane bodo na polovico volili prebivalci cenitnega okraja, drugo polovico in predsednika pa bo imenoval finančni minister, ki bo tudi določil skupno število vsih članov z ozirom na važnost okraja in število njegovih dohodninarjev — vse za 4 leta. Volilci zvrste se v 3 volilne zборе po visokosti svoje letne davščine, katere skupina se na tri enake dele razdeli, tako da spadajo dohodninarji zgornje tretjine v I., srednje v II., in spodnje v III. zbor; ako pa je v cenitnem okraji manj kakor 42 volilcev, razvrste se samo na dva zbora. Vsak zbor voli enako število članov svoje cenitne komisije. Ta razdelitev volilcev, kakor pri pridobnini v 4 razrede, ima namen, da zabrani prevlado manjših ali večjih davkoplačevalcev, katero bi eni ali drugi utegnili dobiti, ako bi vsi skupno volili. Da pa bode vsak mogel vdeležiti se volitve, vršila se bo z uradnimi glasovnicami, katere se bodo ali osebno oddale, pa tudi lahko po pošti doposlale, ter bode izvoljen, kdor bo imel relativno večino glasov, pri enacem številu pa bo odločil žreb.

Za vsako deželo obstojala bo posebna prizivna komisija, katere člane bode zopet na polovico deželni zbor volil, drugo polovico in predsednika pa bo imenoval finančni minister, ki bo tudi tih število po važnosti določil. Prizivna komisija bo kot druga in zadnja instanca reševala pritožbe zoper odmero cenitnih komisij.

Te komisije naj razpravljajo o dohodkih dohodninarjev ter njih napovedi pretresavajo in poizvedujejo vse dohodke vsacega davkoplačevalca; one bodo torej na eno stran preprečevale, da bi se kdo davku odtegoval, ker bodo večinoma enakovrstni dohodkarji o svojcih razpravljali in obravnavali. Pa še druga kontrola je dana občinstvu: o cenitnih izidih sestavijo se cenitni registri, kateri kažejo dognane obdačene dohodke dohodninarjev vsega cenitnega okraja ter naj bodo 14 dni v razgled na razpolago, tako da se vsakdo lahko prepriča — so-li dohodki enega ali drugega prav dognani.

Temu namenu služijo sploh §-i 199. — 209. Davčno postopanje vršilo se bo na podlagi dohodninskih napovedi. Davčna oblastva bodo v to svrho po dogovoru z zaupnimi možmi, katere bo pri nas imenoval deželni odbor, sestavljala zapisnike gledé vsih

prebivalcev dotičnega okraja, o katerih bodo sodili, da so dohodnini podvrženi. Vsi taki bodo vsako leto polagali napovedi o vsih svojih dohodkih, katere bo davčno oblastvo pregledovalo in, ako treba, o njih resničnosti zaslišavalo izvedence in druge dopovednike (Auskunftspersonen). Komisija bo potem, ako ji od davčnega oblastva podano gradivo ne bo zadostovalo, ako ji namreč napovedi in poizvedbe ne bodo dovolj natančne ali resnične, zaslišavala ali napovednika ali omenjene osebe in sicer, ako treba, pod prisego, kakoršno zaslišanje sme tudi napovednik zahtevati ter naj prepreči, da bi davčnemu odmerilu bilo za podlago kaka lahkomiselna ali celo zlobna neresnična izpoved, za katere določa zelo stroge kazni zadnje poglavje tega zakona.

Priznati se mora, da je načrt s temi določbami pravo pogodil, ker vpeljuje občinstvo v davčno postopanje in sicer, da bo občinstvo ne-le svoje zastopnike v davčne komisije prosto volilo, marveč tudi imelo možnost prepričati se, ali se je povsem pravično postopalo, inace pa nepravilnostim odpomoči s tem, da jih davčnim oblastvom naznani in le-tem sploh kar v ta namen potrebnih podatkov preskrbi. Občinstvo odmerjalo si bo tako rekoč samo davek.

Z dohodnino spojila se je tudi plačnina (Besoldungssteuer) od višjih plač, namreč od 3200 gld. naprej, ki znaša do 4000 = 0.4 %, do 4500 = 0.8 %, do 5000 = 1.2 %, do 6000 = 1.6 %, do 7000 = 2 %, potem narašča do 6 % od 15.000 in več. Ta davek ni nov, marveč prenarejena dosedanja dohodnina II. razreda.

Kakor jo prireja novi zakon, pa plačnina ni niti pridobnina, niti prava dohodnina. Pridobnina ni za to, ker se ne naklada na povprečne srednje dohodke, marveč zajema vso plačo — sicer pa posebne pridobitnine od plač niti treba ni: tak davek je le davčen nadomestek, kjer se ne more pravi davek dotičnemu pridobitku povsem prikladno naložiti in se mora davčna uprava pomagati oziroma zadostiti z davkom na povprečno verjetno pridobitno zmožnost, kakor so naše pridobnine sploh. Pa tudi prava dohodnina ni ta plačnina, ker le eno vrsto dohodkov obklada, pa se ne ozira na osebne razmere, oziroma na porabo teh dohodkov za izdatke, ki so potrebni, da se te dohodke pridobi, ohrani in zagotovi. Vpravičiti se pač da plačnina z ozirom na to, da so — vsaj načelno — vsi dohodki razun splošne osebne do-

hodnine obdačeni s posebno pridobnino, da bi torej naša zistema neposrednih davkov brez plačnine bila nepopolna, ker bi plače kot dohodki iz osebnega poslovanja plačevale le nizko splošno dohodnino. No to bi pač ne bil tolik pogrešek, pač večji tiči v III. poglavji o rentnini, katera se bo le od malega dela nji podvrženih dohodkov plačevala. kateri del toliko presega s plačnino osrečenih plač nad 3200 gld. Vender pa misel, plače posebej obdačiti vrh dohodnine, ni tako napačna; da se namreč za dohodke iz plač določi nekak pribitek na dohodnino, ako namreč splošni dohodki ene osebe, dosežejo gotovo svoto, da naj se za plačo, zapopadeno v teh splošnih dohodkih, dohodnina poviša za gotov odstotek: za te dohodke pa bi morale veljati določbe o splošni dohodnini gledé odbitkov. Enako naj bi se tudi za rentne dohodke dohodnina povišala za primeren in sicer za višji odstotek nego pri plačah, ker je njih prejemnik gotovo (ali vsaj splošno) davčno močnejši, radi česar bi tudi povišek na rente že pri nižjih dohodkih smel pričeti.

Dobra pa je določba, da male in srednje plače ostanejo plačnine proste. Pač se je, kakor že omenjeno, dohodnine prosti z nesek od 630 gld. skrčil na 600 gld., vender pa do 3000 gld. dohodkov razloček mej dosedanje dohodnino II. razreda in novo splošno ne bo poseben, večinoma bode se plačalo manj; od 3200 do 9000 gld. bodeta plačnina in osebna dohodnina skup skoro enaki sedanjemu davku, od višjih plač pa vedno manjše.

Omenil sem, da se bodo doneski splošne osebne dohodnine uporabljali zlasti za znižanje pridobnin, nadalje za prepustke za dežele, državi pa naj ostane, kar bi dobivala po dosedanjih davčnih zakonih.

Kar zadeva odpustke na pridobninah, nastane težavno vprašanje, kako naj se iste razdele, da se vsaka razmerno zniža, ker naj se nerazmernosti mej raznimi pridobninami odpravijo ali kolikor mogoče zravnaajo, s časom pa, ker se pričakuje, da bode splošna dohodnina vedno več nesla, sploh davčni odstotek popravi.

Za rešitev tega prašanja treba primerjati visokost posamnih davkov. Zemljarina znaša 22·7 % katastralnega čistega doneska; najmarina v večjih mestih 22·6 % cele najemščine, po deželi pa 14 % in z zadnjo (najemarino po deželi) skoro v eni vrsti

stoji hišnorazredni davek od poslopij, katere lastniki po deželi sami rabijo; pridobnina pa, katere kontingent predstavlja sedanjo pridobnino in dohodnino, nominalno znaša povprek 10% vsih dohodkov, dejansko pa pač, vsaj splošno ne nad 3.12%, vender pa se tu obdači večinoma sad osebnega truda (kapitalistična podjetja spadajo v posebno pridobnino, katera je izrecno izključena iz odpustkov kakor tudi prvi razred splošnih pridobnarjev), torej nefundirani pridobitek, ko zemljarina tržno ceno osebnega truda kmetovalčevega ne obsega, marveč je le-ta od zemljiških doneskov odštet.

Še drug moment pride v poštev: realni davki so tako združeni s svojim predmetom, da se na njegovo prometno vrednost zvrčajo ter se njegova cena po njih ravna, oziroma razmerno znižava, ko se osebne davke kakor pridobnino le deloma zamore zvrčati na druge.

Res visoka je najmarina, čuti pa to breme ne hišni lastnik, ki naj jo plača, nego najemnik, ker se mu, večinoma vsaj, najemščina za toliko poviša, kolikor znaša od nje davek z dokladami vred, ali pa jo mora za lastnika vrh najemščine plačati.

Ako se vse te okolnosti pretehta, pride se do zaključka, da sta realna davka več ali manj razmerno enako visoka, da pa je pridobnina še veliko težje breme, ker zajema osebni pridobitek. Vlada je torej tudi predlagala, da se na pridobnini odpusti dvakrat toliko, kakor na realnih davkih. Davčni odsek poslanske zbornice je to določbo popravil, da je določil gotove odstotke, namreč za realne davke 10%, za pridobnino pa 20% vse letne davščine ter le-teh 20% takoj od kontingenta odbil, nadalje pa sklenil, naj se, ako bo dohodnina zadostovala še 5% na zemljarini in pridobnini in 2½% na najmarini odpiše, oziroma odpusti. Mislim da je davčni odsek za zemljiške posestnike predarežljiv, ker je stavi v eno vrsto z obrtniki. Posebno pa ne ugaja dotične določbe uvedbeni zakon, ker podeljuje vsim posestnikom enake odpustke. Ako se pri obrtnikih dela razloček, da največji odpustkov sploh ne dobe, II. III. in IV. razred pa regresivno vedno več, zakaj se regresija ni uvedla tudi pri realnih davkih? Odgovor dal je nek poročevalec davčnega odseka, da so te določbe — kompromis. To se vidi, in očitanje, da zakon kapitalistično diši, ni tako nepravico. Vsa zemljarina znaša

37,735.000 gld.: okroglih $8\frac{1}{2}$ milijonov plača 3.810 veleposestnikov, ki dobe skup blizu eden milijon odpustkov, ogromno število družih posestnikov 4,373.000 — pa $2\frac{3}{4}$ milijona! Do 5 gld. zemljarine plača 3,317.000 posestnikov, do 50 gld. 841.460, do 200 gld. 109.240, do 500 gld. 6.689 in prvih 3.810 plača nad 500 gld. vsak. Mislim da posestnik, ki plačuje rednega zemljiškega davka nad 200 gld., ni več potreben, da ga država podpira ter temu in višjim lepe zneske odpušča. Res je, da bodo veliki posestniki plačevali osebno dohodnino, a dohodnina bi še le pri 4000 gld. čistega katastralnega doneska ali 908 gld. zemljarine toliko znašala kolikor odpustek 10%; ako pa bo odpustek 15% dosegel, dojde ga dohodnina še-le pri zemljaringi 7.264 gld. Enaka se bo godila gledé hišnih posestnikov. Želeti bi bilo, da se ta članek zakona premeni in določi enaka razdelitev kakor za odpustke na pridobnini za odpustke sploh: s tem bi se odpravil 4. načelni pogrešek vsega zakona, ki pa ima sicer marsikaj dobrega v sebi ter pomenja velik napredek davčne zakonodaje.

Da se zakon izvrši, ne zadostuje, da je dobro prirejen, treba marveč tudi priskrbeti, da se bo spoštoval, da bodo davkoplačevalci storili svojo dolžnost, za kar pa so — če sploh kje, pač gotovo tukaj — neizogibne kazenske določbe, katerim je odmenjeno V. poglavje novega davčnega zakona.

Proti davčnim zakonom ravna se najbolj v tem oziru, da kdo skuša ali sam odtegniti se davku sploh ali deloma, ali pa da drugemu pomaga k temu; druge vrste prestopki pa se gode iz malomarnosti in upornosti, ako namreč kdo uradnim ukazom v davčnih rečeh sploh ali pravočasno ne ustreže, ali pa da se uradnim osobam ustavlja ter zavira kak uraden čin. Davčni prikrajški so zopet dvojni, davčne prevare in davčne zatajbe. Pri obeh ima dotičnik namen, da se davku odtegne ter ga povsem ali deloma prikrajša; zakrivi pa prevaro, če vedoma neresnično napoved v ta namen napravi, ko pa je zatajba le zamuda zakonite napovedi ali zakonitega naznanila čez zakoniti obrok. Zgodi se eno in drugo ali namenoma ali pa brez slabega namena in sicer ne le od strani davkoplačevalca samega, oziroma zanj od njegovega oblastnika, ampak tudi od tretjih oseb, kakor

od gospodarja gledé njegovih najemnikov in služabnikov, zlasti od izvedencev in dopovednikov, katere davčno oblastvo zasliši v davčnih zadevah. Huji prestoppek je seveda prevara kot dejanje nego zatajba kot zamuda; pri obeh pa je zopet odločilno, ali se zgodi vedoma ali namenoma, ali pa z enim ali z drugim momentom ali pa brez vednosti in brez namena. Po tem razločku tudi zakon višje kaznuje prevaro, na katero se nalaga kazen 3- do 9kratnega davka, ki se je prikrajšal, in ako se ta znesek ne da natanko dognati, globa do 2000 gld.; zatajba pa se kaznuje z 2- do 6kratnim prikrajšanim davkom, oziroma do 1000 gld.; ako pa se je prestoppek vršil brez namena davčnega prikrška, nalaga se za prevaro globa do 50 gld., za zatajbo do 20 gld. S prevaro v zvezi je vedno napačna napoved izvedencev in dopovednikov, ako se z njo samo ob sebi davek krši ali pa pomaga kršiti, kar se kaznuje s zaporom od 1 do 2 mesecev ali z globo 5—300 gld.

Posebne prestopke naštevata §-a 246. in 249., ki naj zagotovita pravilno poslovanje davčnih komisij ter določata posebne kazni za to, ako člani katere davčne komisije dolžno tajnost gledé vsih v ti lastnosti izvedenih obrtnih, imovinskih in dohodninskih razmer davkoplačevalcev prelomijo — ali pa se brez tehtnega vzroka branijo prevzeti posel v komisijah ali če brez vzroka izostajajo iz komisije.

Kar zadeva davčno-kazensko postopanje, naglašati je tudi v tem napredek. Prestopki, ki niso toliko zoper davčni zakon, nego že bolj javni — kakor vedno neresnične napovedi izvedencev (§ 248.) — odkazani so sodnijam. Davčno oblastvo ne bo smelo sodbe izreči, ako ni bila stranka zaslišana in ako se jej ni dalo na znanje vse gradivo davčne preiskave; tudi ima pred obsodbo 14 dni časa, da se ustmeno ali pismeno zagovarja, predno se ga obsodi. Obsodba mora navesti dokaze, na katere se opira; opirati pa se sme le na take, katere se je tožencu dalo na znanje. Vender pa ostane postopanje enostransko, inkvizitorično, brez dokaznih pravil: davčni nadzornik bo po svoji presodnosti preiskavo vodil in sodil. Stranka bo pač slišala za tožne podatke, nima pa pravice sama na vpravičevalne priče ali spise se sklicavati, ali pustiti se zastopati po odvetniku;

tudi obravnave ne bodo javne, kar bi pač vsaj boljši vtis napravilo in ob enem več ali nanj vplivalo na občinstvo.

Novost in napredek pa je, da bodeta vsaj dva člana razsodnega senata II. instance odposlanca nadsodišča oziroma deželnega sodišča.

Nova in tudi dobra je določba §-a 245., da kaznivost mine, ako prestopnik svojo napoved popravi ali popolni, oziroma predloži, predno se je od oblasti pozval.

Zastara pa kaznivost davčne prevare in zatajbe v 5 letih; kazni radi nerednosti ali nemarnosti zastarajo v 6 mesecih, za javne sodnijam odkazane prestopke pa po kazenskem pravu.

Ako se primerja določbe tega poglavja s sedanjim davčno-kazenskim pravom, vidi se, da davčna uprava tudi na tem potu napreduje, da se ozira na subjektivni moment — kakor ne doslej — in da tudi toženca kolikor toliko brani in varuje, ker važneje prestopke prepušča sodnji, za svoje razsodbe pa zahteva vtemeljitev z dokazi, konečno, da v drugi instanci sodijo tudi pravi sodniki. Pri razpravi poslanske zbornice o tem poglavju sprožila, se je tudi misel, da naj se davčno-kazenske preiskave sploh odstopijo sodnijam, češ da so te nepristranske, česar se od finančnih uradnikov ne more pričakovati. Ta misel je pač le deloma vpravičena in bolj izrodek bojazljivosti; hira pa na nemožnosti svoje izvršitve, ker skoro ni mogoče, da bo sodniški uradnik znal davčne zakone tako dobro, da bi zanesljivo sodil.

Predlagalo se je tudi, da naj se uvedo javna sodišča, v katerih bodo glasovali in sodili davkoplačevalci — kar pa je utopična zahteva, kajti naše občinstvo še nima davčne vesti, se sploh ne zaveda, da nepošteno ravna, ako v dohodninski napovedi očitne laži namesto prisege podpiše. Po mojem mnenji smemo s tem, kar se nam tu podaja, biti zadovoljni, poštemu pa se sploh niti najbolj fiskaličnega nadzornika ni bati.

